

บทที่ 3 หน้าที่ของผู้จัดการงานนอกสั่ง

- **หน้าที่ของผู้จัดการงานนอกสั่ง**

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 399 บัญญัติว่า “ผู้จัดการต้องบอกกล่าวแก่ตัวการโดยเร็วที่สุดที่จะทำได้ว่าตนได้เข้าจัดการงานแทน และต้องรอฟังคำวินิจฉัยของตัวการเว้นแต่ภัยจะมีขึ้นเพราะการที่หน่วงเหนี่ยวไว้ นอกจากนี้ท่านให้นำบทบัญญัติแห่งมาตรา 809 ถึง 811 อันบังคับแก่ตัวแทนนั้นมาใช้บังคับแก่หน้าที่ของผู้จัดการโดยอนุโลม”

“The manager shall notify to the principal, as soon as practicable, the undertaking of the management the affair, and await decision, unless there is danger in delay. For the rest the provisions of Sections 809 to 811 applicable to an agent apply mutatis mutandis to the obligations of the manager.”

จากบทบัญญัติมาตรานี้เห็นได้ว่าหน้าที่ของผู้จัดการงานนอกสั่งมีดังนี้

1. มีหน้าที่จะต้องจัดการงานไปในทางที่จะให้สมประโยชน์ของตัวการตามความประสงค์อันแท้จริงของตัวการหรือตามที่พึงสันนิษฐานได้ว่าเป็นความประสงค์ของตัวการ (มาตรา 395)
2. ต้องบอกกล่าวแก่ตัวการ โดยเร็วที่สุดที่จะทำได้ ว่าตนได้เข้าจัดการงานแทนและต้องรอฟังคำวินิจฉัยของตัวการ เว้นแต่ภัยจะมีขึ้นเพราะการที่หน่วงเหนี่ยวไว้ (มาตรา 399)
3. หน้าที่ทำการอย่างตัวแทน (มาตรา 399)

- **หน้าที่ในทางจัดการให้สมประโยชน์ของตัวการ**

หน้าที่ประการนี้ถือว่าเป็นหน้าที่สำคัญ เพราะถ้าการจัดการงานนั้นไม่สมประโยชน์ของตัวการ ตามความประสงค์อันแท้จริงของตัวการ หรือตามที่พึงสันนิษฐานได้ว่าเป็นความประสงค์

ของตัวการ ย่อมไม่เข้าลักษณะของการจัดการงานนอกสั่งตามมาตรา 395 และทำให้ไม่มีสิทธิในการเรียกร้องให้ชดใช้เงินที่ตนได้ออกไปก่อนแล้วตามมาตรา 401 นอกจากนี้ยังอาจต้องรับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทนให้แก่ตัวการเพื่อความเสียหายอย่างใด ๆ อันเกิดแต่การจัดการที่ขัดต่อความประสงค์ของตัวการอีก ตามที่มาตรา 396 ได้บัญญัติไว้

- **หน้าที่ต้องบอกกล่าวแก่ตัวการโดยเร็วที่สุด**

มาตรา 399 กำหนดให้ผู้จัดการบอกกล่าวแก่ตัวการโดยเร็วที่สุด ว่าตนได้เข้าจัดการสิ่งใดแทนไป คำว่า “เร็วที่สุด” ให้อรรถาธิบายว่าพฤติการณ์ประกอบ ว่าพฤติการณ์เช่นนี้อาจบอกโดยเร็วที่สุดเมื่อใดก็ต้องรีบบอกทันทีที่มีโอกาส โดยจะบอกกล่าวเป็นจดหมาย โทรเลข โทรศัพท์ หรือฝากผู้อื่นมาบอกแก่ตัวการก็แล้วแต่จะเลือก แต่ต้องทำในโอกาสแรกที่สามารถทำได้ ทั้งนี้เพื่อให้การจัดการนั้นเป็นไปตามความประสงค์ของตัวการอย่างแท้จริง ซึ่งเมื่อบอกกล่าวไปแล้ว ผู้จัดการก็ยังคงต้องมีหน้าที่รอคำวินิจฉัยของตัวการต่อว่าตัวการมีความประสงค์เป็นอย่างไร ต้องการให้ตนทำต่อไปหรือไม่ การบอกกล่าวเพื่อรอคำวินิจฉัยของตัวการ ทางปฏิบัติมักจะไม่เกิดขึ้นเป็นปัญหา เพราะการจัดการงานนอกสั่งมักเป็นการจัดการในขณะที่ตัวการไม่อยู่ อย่างไรก็ตาม กรณีที่เกิดความจำเป็นฉุกเฉินจริง ๆ หากรอคำสั่งจากตัวการว่าจะให้จัดการต่อได้หรือไม่นั้น อาจทำให้เกิดผลเสียหายยิ่งขึ้น ผู้จัดการก็มีสิทธิจัดการต่อไปได้ โดยแจ้งเหตุผลให้ตัวการทราบในภายหลัง หน้าที่ของผู้จัดการนี้มีได้หมายความว่าจัดการทำกิจการแทนเขานั้นได้ทำสำเร็จแล้วจึงจะบอก เพราะกฎหมายบังคับให้บอกกล่าวโดยเร็วที่สุด กิจการที่จัดทำแทนนั้นอาจสำเร็จหรือไม่สำเร็จก็ได้ ดังจะเห็นได้จากความในตัวอย่างที่ว่า “และต้องรอคำวินิจฉัยของตัวการ เว้นแต่ภัยจะมีขึ้นเพราะการที่หน่วงเหนี่ยวไว้”

ตัวอย่าง นายเอกเห็นหน้าต่างบ้านของนายโทถูกลมพายุแตกและชำรุดอยู่หลายบาน ซึ่งขณะนั้นนายโทไปต่างจังหวัด นายเอกได้เข้าทำการซ่อมแซมหน้าต่างที่แตกและชำรุดไปบางส่วน จึงได้โทรศัพท์ทางไกลแจ้งให้นายโททราบและถามว่าจะให้จัดการต่อไปอย่างไร ถ้านายโทมิได้ตอบมาทันที แต่บอกให้รออีกสักวันสองวัน ถ้าก่อนที่นายโทจะตอบว่าให้ทำการอย่างใดต่อไป นายเอกเห็นว่าหน้าต่างบางบานที่ยังไม่ไต่ซ่อมแซมนั้นสามารถเปิดออกได้ ถ้าขึ้นรอช้าอาจมีคนร้ายปีนเข้าหน้าต่างไปขโมยของในบ้านได้ นายเอกจึงทำการซ่อมแซมให้อยู่ในสภาพใช้ได้โดยไม่ต้องรอคำวินิจฉัยจากนายโท

- **หน้าที่ทำการอย่างตัวแทน**

นอกจากหน้าที่ในการบอกกล่าวแก่ตัวการโดยเร็วที่สุดแล้ว มาตรา 399 ตอนท้ายยังบัญญัติให้ผู้จัดการมีหน้าที่ตามที่บัญญัติไว้ในกฎหมายลักษณะตัวแทน ตามมาตรา 809 ถึง 811 ต่อตัวการ ดังนี้คือ

1. หน้าที่ที่จะต้องแจ้งความเป็นไปของการที่ได้ทำแทนให้ตัวการทราบในเวลาใด ๆ ซึ่งสมควรแก่เหตุตามมาตรา 809 ตอนแรก
2. หน้าที่ที่ต้องแถลงบัญชีการรับ-จ่าย ให้ตัวการทราบเมื่อการกิจการเสร็จสิ้นลงตามมาตรา 809 ตอนท้าย
3. หน้าที่ที่จะต้องส่งมอบเงินและทรัพย์สินที่ผู้จัดการได้รับไว้เกี่ยวกับการจัดการให้แก่ตัวการตามมาตรา 810 วรรคแรก ทั้งนี้รวมถึงดอกผลด้วย
4. หน้าที่ที่ต้องโอนสิทธิทั้งหลายซึ่งผู้จัดการได้มาในนามของตนเอง แต่โดยฐานที่จัดการแทนให้แก่ตัวการตามมาตรา 810 วรรคสอง
5. หน้าที่ที่จะต้องเสียดอกเบี้ยให้ตัวการในเงินที่ควรส่งแก่ตัวการหรือควรใช้ในกิจของตัวการ แต่ผู้จัดการเอาไปใช้สอยเป็นประโยชน์ส่วนตัวของผู้จัดการเสียดอกเบี้ยตามมาตรา 811 ทั้งนี้ต้องเสียดอกเบี้ยในอัตราร้อยละ 7.5 ต่อปีนับแต่วันที่เอาไปใช้

สุภาษิตกฎหมาย

VOX EXMISSA VOLAT, LITERA SCRIPTA MANET

คำกล่าวด้วยวาจาย่อมสูญสลาย

คำกล่าวด้วยลายลักษณ์อักษรย่อมยั่งยืน